

ARXIU MUNICIPAL
REUS

DESCRIPCIÓ ARXIVÍSTICA

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ	
Codi de referència	CAT AMRE 02 (Fons Privats)
Nivell de descripció	Fons
Títol	Fons Pere Anguera Nolla
Data(es)	1780 - 2010
Volum i suport	El volum del fons és de 5,5 metres lineals (54 unitats d'instal·lació). Cal sumar-hi la col·lecció de 667 cartells, 395 adhesius i 47 fotografies. La totalitat del fons és en suport paper.
ÀREA DE CONTEXT	
Nom del productor	Pere Anguera Nolla
Història del productor	<p>Pere Anguera Nolla, escriptor i historiador, va néixer a Reus el 18 de novembre de 1953, era fill de Pere Anguera Mallafrè i de Maria Assumpció Nolla Cavallé. El matrimoni Anguera Nolla va tenir 7 fills, Assumpció, Pere, Misericòrdia, Montserrat, Josep, Rosa i Pilar. La família tingué estreta vinculació amb el poble de l'Albi (Garrigues), d'on provenien els seus avis materns.</p> <p>Pere Anguera, fou Doctor en Història contemporània i catedràtic de la Universitat Rovira i Virgili. Va ser professor de l'Institut de Ciències de l'Educació, secretari de l'Associació d'Estudis Reusencs, membre de la Real Acadèmia de la Historia, president del Centre de Lectura, entitat en la qual ocupà diversos càrrecs, i de l'Associació d'Estudis Reusencs. Va tenir vinculacions amb l'Avanç, publicació on havia col·laborat en nombroses ocasions, i amb altres revistes especialitzades. Especialitzat en el segle XIX català i, en particular, en els estudis sobre el carlisme i els orígens del catalanisme.</p> <p>De ben jove, l'any 1970, es féu soci del Centre de Lectura de Reus, entitat amb la qual hi establiria una estreta vinculació al llarg del temps, fins a esdevenir-ne el president. Entre els anys 1972 i 1974, treballà de corresponsal de premsa a Tele-Expres, el Correo Catalán i Mundo Diario. També va publicar articles a Semanario Reus i Canigó i altres publicacions.</p> <p>L'any 1972, inicia els estudis de Filosofia i Lletres a Tarragona i entaula amiatat amb Jaume Vidal i Alcover. Comença a escriure en aquests moments, les seves obres de joventut. Establí també, contactes amb Josep Iglésies, Joaquim Santasusagna, Salvador Vilaseca, fundadors de l'Associació d'Estudis Reusencs.</p>

L'any 1974, publica el seu primer llibre d'història: *Reus panorama* (primera història de la ciutat escrita en català). Li segueixen tres anys més tard, dues monografies, *Centre de Lectura de Reus. Una institució ciutadana* i "*El Círcol*". *125 anys d'una societat*.

L'any 1979, juntament amb dos altres autors, Ezequiel Gort i Jordi Melich, publica *Aproximació a la història de Reus*. A aquesta publicació li segueix *La burgesia reformista. Reus en els fets de l'any 1868*.

L'any 1981 llegeix la seva tesi doctoral *Ideologia i societat al Baix Camp 1868-1874*, dirigida per Josep Termes.

Erudit, bibliòman, editor, articulista, conreà, al començament, molts gèneres i va escriure i publicà textos notables (poesia, contes, teatre...); va ser un protagonista decisiu en el panorama literari comarcal. Va impulsar, juntament amb Marcel Pey, els Quaderns de Foc Nou, la primera col·lecció de poesia amb afany innovador que es va editar a les comarques de Tarragona des de la guerra.

En l'àmbit polític, Anguera fou un dels fundadors del Partit Socialista d'Alliberament Nacional a Reus, tot i que posteriorment passà a les files de Nacionalistes d'Esquerra. També va participar en l'Assemblea de Catalunya i en diferents iniciatives en defensa de la llengua i la cultura catalanes, durant el final de la dictadura.

Escriptor de prosa i poesia, columnista a la premsa local, activista en la vida cultural, s'havia convertit en un gran historiador de la ciutat de Reus i el seu entorn comarcal. Tingué amistat amb Maria Aurèlia Capmany, Jaume Vidal Alcover, Manuel Vázquez Montalbán, i també, amb historiadors tan prestigiosos com Josep Fontana, Borja de Riquer, Josep Termes i molts altres. Conreà l'amistat de companys de generació, d'artistes, de literats, de les persones amb interès per la vida cultural de la ciutat i de la comarca.

Fou, des del 1997 membre del consell assessor de la revista *L'Avenç*, el suplement del qual *Plecs d'Història Local* dirigí en 1997-2000, i coordinador del III Congrés Internacional d'Història Local de Catalunya (dedicat al *Funcionament de les finances locals al llarg de la història*) celebrat el 1995.

L'any 2001, és proclamat President del Centre de Lectura, càrrec que exerceix al llarg de tres mandats. L'any 2007, l'Ajuntament de Reus li atorga la Medalla d'Or de la ciutat i l'any 2009 esdevé Soci d'Honor del Centre de Lectura de Reus.

Va treballar intensament fins al final dels seus dies. El 4 de gener de l'any 2010 moria a Reus a conseqüència d'un càncer que li fou detectat l'any 2004.

Deixà, a més de les obres ja citades, una immensa quantitat de publicacions, entre les quals ca esmentar-ne les següents: *Economia i societat al Baix Camp a mitjan del segle XIX* (1982), *Propaganda política i processos electorals al Baix Camp, 1869-1873* (1985), *Comportament ideològic i actituds polítiques al Baix Camp, 1808-1868* (1983), *A bodes em convides. Estudis d'història social* (1987), *Menjapapellans, conservadors i revolucionaris* (1991), *Déu, rei i fam. El primer carlisme a Catalunya* (1995), *El català al segle*

XIX. *De llengua del poble a llengua nacional* (1997), *Del Reus contemporani: fragments d'història* (1998), *El carlisme a Catalunya, 1827-1936* (1999), *Societat, sociabilitat i ideologia a l'àrea reusenca* (1999), *Literatura, pàtria i societat. Els intel·lectuals i la nació* (1999), les biografies *El General Prim: biografia d'un conspirador* (2003) i *Antoni Fabra Ribas* (2005); *Cataluña en la España contemporánea* (2006), *El sexenni democràtic i el desvetllament del catalanisme* (2007) i *L'Onze de Setembre. Història de la Diada (1886-1938)* (2008, premi Crítica Serra d'Or de recerca 2010 a títol pòstum). L'any 2010 s'editaren pòstumament els seus estudis dedicats als símbols nacionals de Catalunya: *Sant Jordi, patró de Catalunya*, *Les quatre barres*, *Els segadors* i *La nacionalització de la sardana*. Fou director del volum 7è de l'obra *Història. Política, societat i cultura dels Països Catalans*, titulat *La consolidació del món burgès, 1860-1900* (1996) i col·laborà en diverses obres col·lectives, com ara *El catalanisme conservador* (1996), *El catalanisme d'esquerres* (1997) i *La España de los nacionalismos y las autonomías* (2001).

Història arxivística

Val a dir que la documentació del fons Pere Anguera s'ha conservat sempre a la casa familiar, primer al Carrer de les Carnisseries Velles i després, al Carrer de la Mar. D'allí, es traslladà al Museu o es va fer arribar a l'Arxiu Municipal.

La col·lecció de cartells va ser la primera a traslladar-se a l'Arxiu, provinent del Museu Salvador Vilaseca on havia arribat, l'any 2015, dins d'un bagul antic de cartró, amb tots els cartells caragolats.

Posteriorment va entrar la col·lecció d'etiquetes, conservades dins una capsa de cartró i, juntament amb elles les primeres capsas del grup de sèries sobre recursos d'informació i les publicacions periòdiques. L'any 2016 es fa novament un trasllat del Museu a l'Arxiu d'arxivadors amb documentació referent a l'activitat associativa i política. L'any 2018, entra documentació, provinent, aquesta vegada de casa del productor, relacionada amb l'activitat professional (literària i acadèmica), publicacions periòdiques, documentació impresa i reculls de premsa.

Les darreres entrades s'han produït en els anys 2019 i 2020. Cal destacar l'arribada de documentació de caràcter més personal, com és la de la sèrie correspondència, que el productor conservà amb molta cura, ordenada alfabèticament, segons remitent, fet que ha facilitat el procés de documentar-la. Aquesta correspondència, va arribar a l'Arxiu conservada en capsas de trasllat (de cartró marró) amb separadors que marcaven els canvis de lletres. L'ordenació la va finalitzar la Mercè Costafreda, la seva esposa.

La resta de documentació ha estat conservada majoritàriament en arxivadors de cartró, els quals, s'han anat traslladant en aquest darrer any cap a l'Arxiu.

Dades sobre l'ingrés

Donació segons contracte entre l'Ajuntament de Reus i la Sra. Mercè Costafreda Felip.

3. ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA

Abast i contingut

Conjunt de documents, creats i aplegats per Pere Anguera Nolla en el curs de la seva trajectòria vital com a resultat de les seves activitats privades i públiques.

Els grups documentals que hi trobem són:

- a) Activitat professional, que comprèn l'activitat literària (1971-1994) i l'activitat acadèmica (1979-2010). Activitat literària (1971-1994), amb escrits personals seus, poesies de l'època, i textos varis impresos de la seva autoria. I d'activitat acadèmica (1979-2010) es poden trobar apunts que el propi Pere Anguera hauria utilitzat per preparar classes a la universitat sobre Història d'Espanya i Catalunya als segles XIX i XX, nomenaments i conferències, així com galerades d'alguna de les seves obres històriques.
- b) Relacions externes, que inclouen la correspondència, tant la rebuda (1970-2009) com l'enviada (1984). Constitueix una de les sèries més nombroses del fons.
- c) Activitat associativa i política (1969-1985). La part de documentació política que hem classificat en la sèrie Activitat política, recull un considerable volum de documentació original de partits polítics en que Pere Anguera va militar o hi va tenir relació, especialment del PSAN i del PSUC, però també d'Esquerra Republicana, i altres partits catalans.
- d) Activitat de representació, que inclou els reculls de premsa (1866-2009). La sèrie titulada Reculls de premsa dins d'Activitat de Representació conté aquelles publicacions de premsa escrita on es parla o on el Pere Anguera hi havia parlat, tot i que també conté documentació més antiga ja que s'hi poden trobar documents relacionats amb Reus o el Centre de Lectura també.
- e) Recursos d'informació, que englobaria (l'obra aliena, publicacions periòdiques, documentació impresa i reculls de premsa). En aquesta categoria de Recursos d'Informació s'hi pot trobar totes les publicacions que el Pere Anguera va aconseguir al llarg de la seva vida i que es poden classificar en Obra aliena (1844?-1944?), Publicacions periòdiques (1933-1999), Documentació impresa (1780-1988) i Reculls de premsa (1866-2009), aquesta última sèrie documental es diferencia de l'anterior amb títol similar pel fet que és premsa relacionada amb Reus però no estrictament amb el propi Anguera. Destacar la sèrie Obra aliena amb diversos exemplars de romanços impresos i també la sèrie Publicacions periòdiques la qual es caracteritza per contenir una acurada col·lecció de revistes de centres d'estudis històrics de diverses poblacions de l'entorn de Reus.
- f) Finalment destacaríem les col·leccions, en la que destaca per damunt de tot la de cartells des del 1951 al 2011, el recull de fotografies, i una col·lecció profusa d'adhesius polítics. Els cartells són de mida gran i impacte visual ja que alguns dels quals són de propaganda política, en canvi el recull de fotografies és de caire més personal i íntim, per passar a la col·lecció d'adhesius diversos alguns de mida força reduïda però molt representatius de l'època.

ARXIU MUNICIPAL
REUS

De moment no ha ingressat documentació de caràcter personal i familiar (documents identificatius, activitat acadèmica de formació, administració del patrimoni, agendes...).

S'ha reservat el primer grup del quadre de classificació per tal de si en un futur aquesta documentació ingressa, assignar-li la categoria 01 de sèries documentals.

Sistema d'organització

El quadre de classificació del fons Pere Anguera està format per:

01. ACTIVITAT PERSONAL I FAMILIAR (no ha ingressat, reserva de numeració)

02. ACTIVITAT PROFESSIONAL

02.02. Activitat literària (1971-1994)

02.05. Activitat acadèmica (1979-2010)

03. ACTIVITAT CREATIVA I DE LLEURE (no ha ingressat, reserva de numeració)

04. RELACIONS EXTERNES

04.01. Correspondència rebuda (1970-2009)

04.02. Correspondència enviada (1984?)

05. ACTIVITAT ASSOCIATIVA I POLÍTICA

05.02. Activitat política (1969-1985)

06. ACTIVITAT DE REPRESENTACIÓ

06.02. Projectió pública

06.02.06. Reculls de premsa (1866-2009)

07. RECURSOS D'INFORMACIÓ

07.01. Obra aliena (originals) (1844?-1944?)

07.04. Publicacions periòdiques (1933-1999)

07.05. Documentació impresa (1780-1988)

07.06. Reculls de premsa (1866-2009)

08. COL·LECCIONS

08.01. Fotografies (1980-2009)

08.02. Cartells (1951-2011)

08.03. Adhesius

08.04. Documents històrics (1823-1866)

Informació sobre avaluació, tria i eliminació

La documentació és de conservació permanent.

ARXIU MUNICIPAL
REUS

Incrementos
El fons es podria incrementar, en un futur, amb l'ingrés de l'activitat personal i familiar del productor, així com documentació relativa a l'activitat creativa i de lleure.
ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS I ÚS
Condicions d'accés
<p>Es tracta de documentació de naturalesa privada. El seu accés és lliure d'acord amb el marc legal aplicable sobre el patrimoni documental i la protecció de dades de caràcter personal. Segons els termes establerts en el contracte, el fons, en general, serà d'accés obert, tret de les sèries de Correspondència i Activitat Política, que quedaran excloses de consulta pública, així com les indicades en l'inventari. La vigència d'aquestes exclusions quedarà subjecte a l'article 36 de la Llei 10/2001, de 13 de juliol, d'arxius i gestió de documents, és a dir, que quedarà sense efecte al cap de 30 anys de la producció del document i, si es tracta de documents que contenen dades personals que puguin afectar la seguretat l'honor, la intimitat o la imatge de les persones, com a norma general, podran ser objecte de consulta pública amb el consentiment dels afectats o quan hagin passat 25 anys d'ençà de la seva mort.</p> <p>Així mateix la sèrie Documentació històrica de Reus, també tindrà accés restringit a causa del seu estat de conservació. Aquesta restricció i exclusió podria finalitzar si s'acaba realitzant una intervenció de restauració documental.</p>
Condicions de reproducció
Les reproduccions es realitzaran d'acord amb el contracte de donació i la normativa de l'Arxiu Municipal de Reus.
Llengües i escriptures dels documents
Català, castellà, gallec i francès majoritàriament.
Característiques físiques i requisits tècnics
<p>L'estat general de la conservació dels documents és satisfactori. S'ha procedit a retirar els elements nocius dels documents: grapes, espirals metàl·lics, plàstics... i la documentació s'ha instal·lat en capsos arxivadores de cartró, de diferents formats, segons necessitats referents a les diverses mides i característiques dels documents.</p> <p>La intervenció de l'àmbit de la restauració-conservació s'ha produït en la següent documentació:</p> <ul style="list-style-type: none">- Intervenció en la col·lecció de cartells de petit i mitjà format, plànols de paper tela, documentació històrica, adhesiu. S'ha actuat sobre 22 dels 664 cartells que integren la col·lecció. La intervenció ha consistit en la reparació d'estrips amb adhesiu a base de cel·lulosa modificada i paper japonès fi (consolidació), adhesió d'empelts de paper japonès

de la mateixa forma de les pèrdues amb adhesiu neutre (reintegració). Tots els cartells han estat aplanats i instal·lats, dins de camises de conservació, en una planera.

- S'ha intervingut sobre quatre plànols de paper tela (finals del segle XIX inicis del XX) que presentaven forats i taques d'oxidació.

- S'han desemmarcat 8 documents, sobre els quals s'hi ha realitzat una neteja mecànica i s'han instal·lat en camises de paper barrera dins caixa de cartró de conservació.

- Finalment s'ha intervingut en la col·lecció d'adhesius, ja que presentaven acidesa i molts d'ells havien perdut el poder adherent. S'han col·locat en una capsula de conservació.

- Les fotografies s'han col·locat dins de bosses de conservació i s'han classificat per temàtica o afinitat tal com van arribar.

Instruments de descripció

- No hi havia instruments de descripció previs

- Actualment disposem d'un catàleg de la col·lecció de cartells i de la col·lecció i un inventari de la documentació textual i la fotogràfica.

ÀREA DE DOCUMENTACIÓ RELACIONADA

Existència i localització dels originals

Documentació relacionada

- Hi ha documentació relacionada amb el fons al Centre de Lectura de Reus

Bibliografia

Obres destacades de Pere Anguera:

- 1975. *Bibliografia catalana reusenca (1598-1974)*, Reus, Omnium Cultural
- 1977. *El Centre de Lectura de Reus: una institució ciutadana*
- 1979. *Ideologia i història dels diaris reusencs en català*. (autoria compartida amb Rosa Cabré)
- 1980. *La burgesia reformista. Reus en els fets de 1868*.
- 1980. *Aproximació a la història de Reus* (autoria compartida amb Ezequiel Gort i Jordi Melich)
- 1982. *Economia i societat al Baix Camp a mitjan segle XIX*.
- 1982. *El Centre de Lectura de Reus i la seva biblioteca*.
- 1983. *Comportament ideològic i actituds polítiques al Baix Camp, 1808-1868*.
- 1984. *L'Arc de la utopia: selecta de contes*.
- 1985. *Propaganda política i processos electorals al Baix Camp, 1869-1873*.
- 1985. *Informes sobre l'economia reusenca del segle XIX*.
- 1986. *La Diputació de Tarragona: imatges per a una història* (autoria compartida)
- 1987. *A bodes em convides. Estudis d'història social*.
- 1987. *Bernat Torroja, 1817-1908, teoria econòmica i reivindicació nacional*.
- 1989. *Actituds polítiques i control social a la Catalunya de la Restauració, 1875-1923*.
- 1989. *Història dels pobles del Baix Camp*.
- 1990. *Les Eleccions democràtiques a Reus: tres cròniques*.
- 1990. *Hospital de Sant Joan de Reus: 1240-1990*.

ARXIU MUNICIPAL
REUS

- 1991. *Menjacapellans, conservadors i revolucionaris.*
- 1992. *El Carlisme i la seva base social.*
- 1993. *Els malcontents del corregiment de Tarragona.*
- 1993. *Catalunya i Reus en els orígens del catalanisme.*
- 1995. *Déu, rei i fam. El primer carlisme a Catalunya.*
- 1995. *Arquitectura del Cap: guia.*
- 1996. *La premsa a la província de Tarragona.*
- 1996. *El Catalanisme conservador.* (autoria compartida amb altres).
- 1997. *El Català al segle XIX. De llengua del poble a llengua nacional.*
- 1997. *El Catalanisme d'esquerres* (autoria compartida amb altres).
- 1998. *Del Reus contemporani: fragments d'història.*
- 1998. *Escrits polítics del segle XIX.*
- 1999. *El Carlisme a Catalunya, 1827-1936.*
- 1999. *Societat, sociabilitat i ideologia a l'àrea reusenca.*
- 1999. *Literatura, pàtria i societat: els intel·lectuals i la nació.*
- 2000. *De l'Ebre a la mar: gent, paisatges i activitats.*
- 2000. *Els Grans monestirs de la Catalunya Nova: cistercencs, cartoixans i franciscans.*
- 2002. *Absolutistes i liberals: deu estudis a l'entorn de la guerra dels Set Anys.*
- 2002. *Gaudí: quatre aproximacions a un reusenc universal.*
- 2003. *El General Prim: biografia d'un conspirador.*
- 2003. *Gaudí: Reus i el seu temps.*
- 2003. *Carret escèptic.*
- 2004. *Exercicis literaris.*
- 2004. *Històries de Reus.*
- 2005. *Antoni Fabra Ribas.*
- 2005. *Cròniques de corresponsal.*
- 2005. *De les lletres i les arts: notes d'història cultural'.*
- 2006. *A preu fet: notícies i reportatges.*
- 2006. *Agenda pública.*
- 2008. *Historiografia de Reus* (autoria compartida amb altres).
- 2010. *Les quatre barres, de bandera històrica a senyera nacional (editat després de la seva defunció).*

ÀREA DE NOTES

Notes

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ

Autoria i data(es)

Elisenda Cristià Balsells i Aniol Maria Vallès, novembre de 2020

Fonts

Per a la Història del productor, s'han utilitzat les següents fonts:

- Diversos autors: Un temps, una veu. Reus 2003
- Guia de Lectura 10. Pere Anguera. Biblioteca Central Xavier Amorós. Reus
https://biblioteques.reus.cat/sites/biblioteca_central/files/guia10.pdf
- Enciclopèdia Catalana, <https://www.enciclopedia.cat/ec-gec-0243839.xml> [consultada 17.112020]
- "Tres segles, una veu" documental sobre la trajectòria de d'historidor i escriptor de Pere Anguera (1953-2010) <https://www.youtube.com/watch?v=e7LCKBIM6Q>
- Roig Rosich, Josep Maria. In Memoriam. Pere Anguera i Nolla, historiador. Cercles. revista d'història cultural. n. 13, 2010, pàg. 221-224

Regles o convencions

Norma de Descripció arxivística de Catalunya (NODAC). Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura, Subdirecció General d'Arxius i Associació d'Arxivers de Catalunya, 2007.